

Ciało $\mathbb{Z}_p$ - skrypt

DEF. Ciało - trójka $(A, +, \cdot)$ w którym dwa działania wykonywane są na elementach ze zbioru A , posiadają elementy neutralne, każdy element ma element odwrotny dodawania i każdy oprócz elementu neutralnego dodawania ma element odwrotny mnożenia. W ciele $\mathbb{Z}_p$ ponadto $A = \{0, 1, \dots, p-1\}$ i dodawanie i mnożenie odbywa się modulo p , więc na przykład jest przemienne.

WŁ1. Dla każdego $t \in A$ oraz $k \in A$, gdzie $k \neq 0$ istnieje takie $s \in A$, że $s \cdot t = k$. (w szczególnym przypadku dla $k = 1$ jest to istnienie odwrotności)

DEF. Resztą kwadratową modulo p nazywamy takie $a \in A$, że istnieje $t \in A$, że $t^2 = a$.

1. Pokazać, że reszt kwadratowych jest $\frac{p+1}{2}$.
2. Pokazać, że $1 \cdot 2 \cdot \dots \cdot (p-1) \equiv -1 \pmod{p}$

WŁ2. Wielomiany w ciele $\mathbb{Z}_p$ działają tak samo jak w liczbach rzeczywistych - jeśli wielomian dla pewnego k daje zero, to mogą go podzielić przez $(x - k)$. (tw. Bezout)

1. Jeśli mamy wielomian kwadratowy $W(x)$ o współczynnikach całkowitych i $p > 3$ pierwsze oraz $p|W(0), W(1), W(2)$, to $W(x)$ jest tożsamościowo podzielny przez p .

WŁ3. Zachodzi małe tw. Fermata - $a^{p-1} \equiv 1 \pmod{p}$.

1. Ile może być wówczas $a^{\frac{p-1}{2}}$?
2. Pokazać, że jeśli $\sigma(a)$ - najmniejsza liczba dodatnia, że $a^{\sigma(a)} \equiv 1 \pmod{p}$, to $\sigma(a)|p-1$. ($\sigma(a)$ - rząd a modulo p)

DEF. $\left(\frac{a}{p}\right)$ - symbol Legendre'a, daje 1, gdy jest resztą kwadratową i (-1) gdy nie jest.

1. Pokazać, że $\left(\frac{a}{p}\right) = a^{\frac{p-1}{2}}$.
2. Pokazać, że $\sum_{i=1}^{p-1} \left(\frac{i}{p}\right) = 0$.

WŁ4. Własności symbolu Legendre'a:

- $\left(\frac{a}{p}\right)\left(\frac{b}{p}\right) = \left(\frac{ab}{p}\right)$
- a, b - pierwsze: $\left(\frac{a}{b}\right)\left(\frac{b}{a}\right) = (-1)^{\frac{a-1}{2} \cdot \frac{b-1}{2}}$ (prawo wzajemności)
- $\left(\frac{2}{p}\right) = (-1)^{\frac{p^2-1}{8}}$

1. Pokazać, że jeśli liczba pierwsza p jest postaci $3k+2$, to wszystkie reszty sześciennne są różne.

WŁ5. Twierdzenie o generatorze - istnieje takie $g \in A$, że dla niego $\sigma(g) = p-1$, czyli przemnażając g przez siebie uzyskujemy wszystkie różne liczby aż po $p-1$ krokach uzyskamy 1. Zatem A mogą przedstawić jako $\{0\} \cup \{g^0, g^1, \dots, g^{p-2}\}$.

0. Pokazać, że generator nie jest resztą kwadratową.
1. Pokazać, że dla dowolnego $1 \leq k \leq p-2$ zachodzi:

$$p|1^k + 2^k + \dots + (p-1)^k$$

2. Pokazać, że $1 \cdot 2 \cdot \dots \cdot (p-1) \equiv -1 \pmod{p}$

ZADANIA NA KONIEC

1. Pokazać, że dla każdego n postaci $4m^2 - 5$ istnieją takie $a, b \in \mathbb{Z}^+$, że ciąg f_i określony następująco $f_0 = a, f_1 = b, f_{i+2} = f_{i+1} + f_i$, nie ma wyrazów podzielnych przez n .
2. Niech $q \mid \frac{p^p - 1}{p - 1}$, gdzie p, q są liczbami pierwszymi nieparzystymi. Pokazać, że $p \mid q - 1$.
3. k -tą liczbą Fermata nazywamy liczbę postaci $F_k = 2^{2^k} + 1$. Pokazać, że jeśli dla $n > 0$ zachodzi $F_n \mid 3^{\frac{F_n - 1}{2}} + 1$, to F_n jest pierwsze.